

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

OSTRAVA

Inspekční zpráva

Základní škola Odry, Komenského 6, okres Nový Jičín

Komenského 6, 742 35 Odry

Identifikátor školy: 600 138 496

Termín konání inspekce: 24. – 28. duben 2001

Čj.	144 106/01-11128
Signatura	on4cu133

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola zabezpečuje ve školním roce 2000/2001 výuku 484 žáků, 107 dojíždí z okolních obcí (Vražného-Hynčic, Jakubčovic a Mankovic). Vyučování je organizováno v jednadvaceti třídách s průměrným počtem 23 žáků. Škola je od 1. ledna 1992 právním subjektem (příspěvkovou organizací); její součástí jsou jídelna v internátním zařízení a družina.

Původní budova školy je z r. 1932. Potřeba dalších prostor byla v pozdějších letech řešena přístavkami, ve kterých jsou umístěny šatny, jídelna a učebny pro nejnižší ročníky. Vlastní vchod má přístavba s učebnami, s budovou školy není propojena. Z hlediska běžného provozu je počtem učeben a odpovídajícího sociálního zázemí prostorová vybavenost standardní a v podstatě vyhovující. Schází odborné pracovny a větší tělocvična. K dispozici je malá tělocvična, nově vybudované hřiště, kde žáci mohou trávit i přestávky a školní pozemek.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Matematika

Závěry vyplynuly ze sledování odborné a pedagogické činnosti pěti vyučujících na 1. stupni a čtyř vyučujících na 2. stupni v jedenácti hospitovaných hodinách.

Kontrolou bylo ověřeno dodržení týdenní časové dotace výuky matematiky stanovené vzdělávacím programem Základní škola č.j. 16 847/96 – 2 s platností od 1. září 1996, ve znění úprav a doplňků č.j. 25 018/98 – 22 s platností od 1. září 1998. Žákům devátého ročníku byl doplněn učební plán volitelným předmětem cvičení z matematiky a jazyka českého v rozsahu dvou hodin týdně. V letošním školním roce má škola zřízeny čtyři třídy s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů (dále jen RvM) v šestém až devátém ročníku. Týdenní počet hodin matematiky v těchto třídách odpovídá modelovému učebnímu plánu pro třídy s RvM č.j. 21 968/96-22. Tematické plány učiva mají formální charakter, obsahově náročnější celky nejsou podrobněji rozčleněny a časové rozvržení je jen orientační. Činnost metodických orgánů se zaměřuje na organizační záležitosti, méně na metodickou a pedagogickou oblast výuky. Ve 3. – 5. ročníku se projevilo vedení výuky obsahem učebnic, který neodpovídá upraveným osnovám. Zařazování témat nad rámec osnov příslušného ročníku vede k porušování didaktické zásady přiměřenosti. Bezprostřední příprava vyučujících se výrazně zaměřovala na odbornou stránku učiva, na podporu nácviku matematických dovedností a poskytování okamžité zpětné vazby žákům. Podceňovány zůstávaly didaktické zásady názornosti a propojení teorie s praxí zařazováním aplikačních úloh. Vybavení učitelské knihovny odbornou a pedagogickou literaturou je již zastaralé a potřeba zásadnější obnovy je žádoucí. Nové náměty pro svou práci získávají pedagogové v pravidelně odebíraných časopisech (např. Matematika, fyzika a zeměpis ve škole, Moderní vyučování a další). Pedagogové jsou informováni o žácích se specifickými poruchami učení, zohledňování v hodinách nebylo shlédnuto.

Personální obsazení je na obou stupních rozdílné. Kvalifikační předpoklady splňují všichni vyučující 2. stupně. Na 1. stupni vyučují matematiku čtyři pedagogové bez potřebné odborné a pedagogické způsobilosti. Tím je porušena vyhláška č. 139 ze dne 28. května 1997, o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. V hodinách nekvalifikovaných pedagogů se projevovaly nedostatky ve znalostech didaktiky matematiky a z teorie řízení vyučovací hodiny.

Výuka probíhala převážně v kmenových učebnách, které jsou standardně vybaveny žakovským

nábytkem. Estetická výzdoba tříd je rozdílná s převahou pozitiv na prvním stupni. Ve vybavení učeben informačními tabulemi a aktuálními přehledy učiva, jsou s ohledem na informativní výchovu, rezervy. Ve škole je relativně dostatek učebních pomůcek, jsou ovšem zastaralé, dlouhodoběji nejsou obnovovány a doplňovány. V současnosti se pořizují nástěnné přehledy učiva, které jsou prioritně umísťovány ve třídách s RvM. Z didaktické techniky byl v jediném případě efektivně využit zpětný projektor při vyhodnocování samostatné práce. Výpočetní techniku lze s ohledem k morální zastaralosti, nedostatečnému množství a programovému vybavení při výuce uplatnit jen výjimečně. Na obou stupních jsou k dispozici ucelené řady učebnic a pracovních sešitů z jednoho nakladatelství (Fortuna a Prométheus). V současnosti dochází na 1. stupni k jejich obměně. V pátém ročníku při vysokém počtu žáků je výuka matematiky dělena v jedné hodině týdně na méně početné skupiny. Na druhém stupni ve třídách s RvM je rovněž dělena výuka na skupiny. Zařazení jedné ze skupin pravidelně na ráno od 7:00 hodin není z psychohygienického hlediska optimální.

Všechny shlédnuté hodiny měly jednotnou klasickou stavbu s převahou frontální výuky. Ani v jediném případě nebyla aplikována odlišná organizační forma (např. skupinová práce s kooperativními prvky). Hlavní úlohu při řízení vyučovací hodiny sehrával vždy pedagog, který jasnými a přesnými pokyny řídil její průběh. Mezi uplatňovanými metodami převažoval výklad s rozhovorem a následná samostatná práce žáků. Diferenciace výuky zohledněním možností a potřeb jednotlivých žáků byla uplatněna v jediném případě, v ostatních převládala jednotný postup a tempo výuky. Individualizace směřovala do oblasti rozlišení množstvím příkladů, využívání pracovních listů bylo minimální. Zejména ve třídách s RvM byli žáci vedeni k diskusi nad úlohou a k hledání alternativních řešení. Při důkazových úlohách učitelé vyžadovali analýzu problému s odkazem na stávající znalosti a dovednosti. V závěrech hodin nechybělo shrnutí a zopakování probrané učební látky. Učivo bylo interpretováno, až na drobné výjimky, odborně a věcně správně, žáci byli vedeni ke správnému užívání matematické terminologie.

Jako úvodní motivace žáků zpravidla dostatečně působilo seznámení s cílem hodiny a jejím očekávaným průběhem. Učitelé vhodně zařazovali matematické rozcvičky, mnohdy se ale v jejich stavbě a délce projevila malá pedagogická zkušenost začínajících a nekvalifikovaných pedagogů. Upadající pozornost pomáhaly udržovat vhodně aplikované problémové úkoly a soutěživé hry. Pozitivně se projevovalo v několika případech osobní zaujetí vyučujícího, projevovaný zájem o diskusi a spolupráci se žáky. Hodnocení znalostí a dovedností bylo objektivní, klasifikace se vždy zdůvodňovala. Žákům v hodinách nechyběla okamžitá zpětná vazba a individuální pomoc učitele. Při hodnocení byli systematicky vedeni k vzájemné kontrole výsledků své práce, méně již je vyžadována sebekontrola. Talentovaní žáci, vřazování přednostně do tříd s RvM, se úspěšně účastní matematických soutěží (např. Klokán, Pythagoriáda, matematická olympiáda a další). V letošním školním roce mimo jiné získali první místo v okresním kole MO v kategorii devátých ročníků. Výsledky učení jsou průběžně sledovány písemnými čtvrtletními prověrkami, zjištění se vyhodnocují a operativně se promítají do procvičování učiva. V 9. ročníku proběhlo v letošním školním roce srovnání výsledků výuky v matematice prostřednictvím standardizovaných testů Kalibro.

Ze shlédnutého průběhu vyučování vyplývalo respektování dohodnutých pravidel jednání. Atmosféra ve výuce vycházela ze vzájemné důvěry, úcty a byla vedena snahou vyvarovat se stresujícím prvkům. Verbální i neverbální úroveň komunikace vyučujících je na velmi dobré úrovni. Komunikace probíhala výhradně ve směru učitel-žák, v preferovaném stylu výuky nevedla pokaždé k nácvičování komunikačních dovedností, rozvoji flexibility a tvořivého myšlení žáků. V průběhu inspekce nebyly shlédnuty negativní projevy chování žáků.

Kvalita výuky matematiky je shrnutím všech sledovaných jevů celkově hodnocena jako průměrná. Pozitivní zjištění převažují na 2. stupni.

Český jazyk

Byly navštíveny hodiny českého jazyka tak, aby byli hospitováni přítomní vyučující druhého až devátého ročníku.

Týdenní hodinové dotace českého jazyka, které korespondovaly s učebním plánem vzdělávacího programu Základní škola, byly stanoveny v nejnižších hodnotách. Tematické plány byly vypracovány pro celý ročník v souladu s učebními osnovami, nejsou však adresné vůči jednotlivým třídám (specializovaným či běžným). Jejich účinnost je čistě formální a jen v obecné rovině. Není vytipováno základní učivo pro běžné třídy, kde se sešli žáci méně motivovaní, možná i méně výkonní, ani rozšiřující učivo pro třídy specializované. V plánování, ani při následných hospitacích se neprojevila větší míra vnitřní diferenciacce, která by prokazovala odlišnost vyučovacích postupů podle specifického složení kolektivů. Žáci s dysfunkcemi byli do výuky běžně zařazeni, projevila se snaha o individualizaci. Zvláštní péče je věnována dítěti se sluchovou vadou. Ve jedné třídě 5. ročníku byl pozorován žák s návykem vadného uchopením tužky.

Z desíti navštívených tří vyučující nesplňují požadavky odborné a pedagogické způsobilosti k výuce předmětu, z nich dva dále studují pedagogickou fakultu. Celková úroveň zhlédnutých hodin byla poměrně vyrovnaná, převažovalo hodnocení průměrné a velmi dobré. Dvě hodiny byly pro vysokou míru motivace a pestré organizační formy hodnoceny jako vynikající. Projevil se problém potřeby zásadně odlišných vyučovacích forem a metod a především sjednocení výchovných postupů v běžných, tj. nespecializovaných třídách.

Hospitace potvrdily z velké části zkušenost a orientaci v problematice, dobrou metodickou i odbornou připravenost učitelů, která vyplývá především z tradičních vyučovacích postupů. Problematika českého jazyka na 1. i 2. stupni je řešena v rámci metodických orgánů. Projednávaná tematika jejich schůzek se týká z většiny organizačních a výukových záležitostí, méně již obsahuje metodickou náplň. Systém pravidelného prověřování znalostí žáků je vytvořen. Žákovské písemnosti procházejí kontrolou, hodnocením a následnými opravami.

Výuka probíhala v kmenových třídách, které poskytovaly dostatečné podmínky pro zvolené vyučovací metody a formy. V několika případech nevyhovoval z antropometrického hlediska žákovský nábytek. Výuka předmětu je zajištěna řadami učebnic nakladatelství Alter a SPN. Především v nižších třídách byla použita audiovizuální či didaktická technika. Běžně se pracovalo na tabuli, do sešitů a pracovních sešitů, velmi málo s vlastními pracovními listy.

Dělení tříd na skupiny není zavedeno. Po organizační stránce u vyučujících převládala zkušenost založená na frontálním způsobu vedení výuky. V několika málo případech byli žáci rozděleni do skupin, či do dvojic a zaměstnáni samostatnou prací. V hodinách byly použity tradiční formy vyvozování, výkladu, zadávání pracovních úkolů. Výuka byla řízena srozumitelnými pokyny, sled a výběr informací byl vhodný a přiměřený náročnosti učiva. Většinou byli žáci k logickému odvozování, zdůvodňování a následné aplikaci pasivně vedeni. Učivo bylo interpretováno správně, příklady při uvádění učiva byly promyšlené a funkční. Učitelé sledovali během vyučovacího procesu především cíl výuky, který byl téměř ve všech třídách splněn. Žáci prokazovali aktivitu a snahu, projevíli dobré znalosti. Ve většině hodin zbyl časový prostor na shrnutí učiva, méně už na závěrečné hodnocení práce třídy a jednotlivců.

Vyučující se snažili zajišťovat pozornost pestrými formami práce nebo motivovanými změnami činnosti. Problémy se projevíly především v pozornosti a soustředění ve třídách bez

specializačního zaměření. Relaxační chvílky byly zařazovány pouze v některých nižších ročnících, ani pracovní aktivity nebyly střídány tak, aby žáci alespoň měnili pracovní polohy. Grafická úroveň zápisů na tabuli i vedení zápisů v žákovských sešitech byly na dobré úrovni. Učitelé vedli žáky k vhodným pracovním návykům, při hodnocení žákovských výkonů převážně vyjadřovali pozitivní postoje. Činnosti byly poměrně málo spojeny s dílčí nebo shrnující klasifikací.

Žáci byli učiteli kontrolováni a opravováni, mohli si zpětně porovnat výsledky mezi sebou. Analýza chyb byla prováděna, žáci byli vedeni ke zdůvodňování správných tvarů. V respektování didaktických se neprojeví větší problémy.

Dohodnutá pravidla jednání byla oběma stranami přijata, i když ze strany žáků se v několika třídách objevily kázeňské výstřelky. Převládal však kladný vztah k výuce i k učitelům. U téměř všech vyučujících byla znatelná snaha o citlivý přístup. Žáci byli osobnostně respektováni, měli možnost vyjádřit vlastní názor a mnohdy byly připraveny podmínky pro jejich souvislý slovní projev a pro podnětnou interakci. Vyjadřování vyučujících, jejich pohotovost a jazyková správnost byla velmi dobrá. Totéž se týká i jejich neverbálních projevů.

Shrnutím jednotlivých atributů je úroveň výuky českého jazyka hodnocena jako velmi dobrá.

Přírodovědné předměty

V rámci vzdělávacího programu Základní škola se vždy v jedné třídě každého ročníku 2. stupně řídí týdenní dotace hodin modelovým učebním plánem pro třídy s RvM. Pro fyziku je stanovena dvouhodinová dotace ve všech ročnících, stejně jako pro přírodopis, kde výjimku tvoří jednohodinová dotace pro 6. a 7. ročník s RvM. Rovněž počty hodin chemie jsou v rámci vzdělávacího cyklu dodrženy. Volitelný předmět ekologie je vyučován ve třech skupinách žáků 8. a 9. ročníku. Tematické plány zpracovali učitelé v souladu s osnovami, návaznost učiva jednotlivých ročníků je zajištěna. Rozpracovanost obsahu tematických celků neodpovídá vždy potřebám jednotlivých učitelů, zejména s přihlédnutím k nekvalifikované výuce a délce pedagogické praxe. V bezprostřední přípravě lze na 1. stupni pozorovat vazbu na obsah učebnic, což jak prokázaly hospitace, vede k zabíhání do podrobností na úkor tvorby systému základních znalostí a zbytečnému zatěžování žáků. Učitelé 2. stupně v důsledku nedostatku vhodných učebnic věnují značnou pozornost teoretické přípravě na úkor promyšlenosti žákovských činností. Učivo, které bylo obsahem hospitovaných hodin odpovídalo osnovám, výukový cíl převážně přiměřený možnostem žáků.

Kvalifikovanost výuky na 1. stupni již byla zmíněna. Ze šesti vyučujících sledovaných předmětů má jedna učitelka vysokoškolské vzdělání nepedagogického směru doplněné studiem, které ji opravňuje k výuce předmětů své odbornosti ve školách 2. cyklu. Tím dochází k porušení výše citované vyhlášky o „odborné a pedagogické způsobilosti,“. Ve většině vyučovacích jednotek, nezávisle na kvalifikovanosti učitelů, se projeví nedostatky v uplatňování pedagogických zásad a ve stavbě hodiny.

Výuka přírodovědy, přírodopisu a převážně i chemie, probíhá v kmenových učebnách. Nově zřízená odborná pracovna fyziky má odpovídající technické vybavení (rozvody elektřiny, stupňovité uspořádání lavic), schází didaktická technika (např. televizor a video). V pracovně chemie je nevyhovující a značně poškozený žákovský nábytek, bezpečnostní hlediska jsou dodržena (digestoř, ochranný štít na demonstračním stole). Pomůcky i chemikálie (včetně kyselin a hydroxidů) jsou uskladněny přímo v učebně, což neodpovídá hygienickým požadavkům a bezpečnostním normám. Učebna je uzamčena a žáci do ní vstupují pouze za doprovodu učitele. Do doby zpracování inspekční zprávy byl tento nedostatek odstraněn

a chemikálie jsou uskladněny mimo výukové prostory. Pracovní prostředí pracoven dotváří nástěnné přehledy základního učiva. Učebnice pro jednotlivé předměty jsou převážně staršího vydání. Například již nevyhovující jsou učebnice přírodovědy pro 5. ročník (z r. 1980) a přírodopisu pro všechny ročníky 2. stupně (z let 1983, 1988 a 1991). Zásadním negativním zjištěním je skutečnost, že schází potřebný počet učebnic fyziky pro 8. a 9. ročník a žáci je mají k dispozici pouze při vyučování. V hodinách se tento problém projevil zdoluhavými zápisy učiva, které si žáci opisovali do sešitů. Pro učitele schází současná odborná a poloodborná literatura, kterou lze využívat k aktualizaci učiva i jako pomůcky v rámci diferencované výuky. Nepříznivá situace je i ve vybavení didaktickou technikou. Škola má k dispozici pouze dvě videa, čtyři televizory, devět zpětných projektorů (pořízených v letech 1979-1983, což vypovídá o jejich technickém stavu a použitelnosti) a pět diaprojektorů (z r. 1980). V hospitovaných hodinách byla práce s didaktickou technikou sledována ve dvou případech. Ani vybavení počítačovou technikou není optimální (sedm počítačů Mac Intosh v síti, tři PC využívá vedení školy). Podle ředitele jsou příčinou pomalé obměny učebnic, scházejících metodických materiálů, ale i nedostatku učebních pomůcek, omezené finanční možnosti školy.

Hospitace se uskutečnily v devíti vyučovacích jednotkách tříd 4. – 9. ročníku a sledována byla výuka v běžných třídách i ve třídách s RvM. Stanovené výukové cíle vycházely z učebních osnov a respektovaly kontinuitu vzdělávání, ve vyšších ročnicích však nebyly přizpůsobeny aktuálnímu složení třídy. Hodiny měly klasickou stavbu, v jednotlivých fázích převažovaly standardní postupy jako výklad učiva s podporou názoru (nákras, modelová situace, experiment, obrazový a demonstrační materiál), rozhovor a společná samostatná práce. Hlavní pozornost učitelů se soustředila na předávání učebního obsahu, důraz byl kladen na teoretické znalosti. Z hlediska učení se jednalo o jednostranné činnosti a ve většině hodin se žáci koncentrovali na poslouchání ať učitele či odpovědi spolužáků. Rezervy vykazovaly časové rozvržení a promyšlenost délky trvání jednotlivých fází vyučovací jednotky. Výrazně bylo podceňováno procvičování učiva a jeho aplikace, když tuto část nahrazovalo zdoluhavé provádění zápisu učiva učitelem a to i v nejvyšších ročnicích. Asi v polovině hodin byla sledována práce ve dvojicích, v jednom případě zařadila učitelka skupinovou práci. Výjimečně se žáci aktivně podíleli na sebevzdělávání při samostatné práci s textem v nižším ročníku, řešením aplikačních úloh a úloh, při nichž prokazovali orientaci v systému. Nedostatek pedagogických zkušeností a zmíněné chyby ve struktuře hodin byly v jejich závěru příčinou časového deficitu nebo nadbytku. V jedné třetině hodin převažovaly aktivní žákovské činnosti, střídáním forem práce byla udržována pozornost a průběžné vyhodnocování samostatné práce, případně i klasifikace, žáky k dalším výkonům vhodně podněcovalo.

Hodiny byly v úvodu až na výjimky motivačně méně výrazné. Pouze někteří učitelé žákům stručně oznámili obsah, případně cíl hodiny. Motivačně působily učební pomůcky, oznámení hodnocení či klasifikace výkonu. Znalosti žáků si učitelé ověřovali frontálně (opakováním pojmů) a samostatnou, časově omezenou prací, v jedné hodině ústním zkoušením se závěrečnou klasifikací výkonu. V některých hodinách učitelé vzbuzovali aktivitu žáků průběžně dílčími otázkami, motivačně působily demonstrační pokus, změna pracovního místa (v nižších ročnicích), práce s různými informačními zdroji (Atlasem rostlin, s nástěnnými obrazy, které jsou součástí výzdoby pracovny, s připraveným pomocným materiálem a didaktickou technikou-zpětným projektor). Slovní hodnocení žákovských výkonů a pozitivně působící podněty (pochvala, vyzvednutí aktivity či dílčího úspěchu) byly aplikovány méně často. Závěrečné hodnocení výsledků vyučovacích činností s ohledem na cíl hodiny bylo výjimkou. Z didaktických zásad nebyla vždy respektována zásada přiměřenosti (a to v rámci vnitřní i vnější diferenciacce tříd) a s přihlédnutím k převažujícím výukovým formám i zásada aktivity (scházel problémový způsob výuky, aktivizující metody, individuální přístup formou přiměřeně náročných požadavků).

Žáci respektovali učitele, kteří způsobem organizace přejímali výrazně řídicí úlohu. V dostatečné míře nebyla vedena komunikace učitel-žák a žák-žák ve smyslu diskuse k učivu. Kladené otázky byly zaměřeny na pochopení vztahů a souvislostí, na aplikaci učiva, ale sledovaly i jeho pamětní zvládnutí. Formulace otázek vedla k jednoduchým, stručným odpovědím. Verbální a neverbální projev vyučujících byl převážně pohotový a na dobré úrovni. Ve většině hodin ve vyšších ročnících byli žáci pasivní a s vyučujícím málo spolupracovali. Vyskytovali se i žáci, kteří svým chováním dávali najevo nezájem o probíhající výuku a narušovali pracovní atmosféru. Učitelé uplatňovali přirozenou autoritu, ve vzájemných vztazích učitel-žák byla zjevná tolerance, bez výraznějšího emocionálního podtextu.

Kvalita vzdělávání v přírodovědných předmětech je hodnocena jako průměrná.

Hodnocení kvality vzdělávání

Plánování a příprava vyučujících je hodnocena jako průměrná, materiálně-technické podmínky jsou pouze vyhovující, personální a psychohygienické podmínky jsou průměrné, stejně jako metody a formy práce, motivace, hodnocení, interakce a komunikace je velmi dobrá.

Celkově je kvalita vzdělávání hodnocena jako průměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Dlouhodobá koncepce školy sleduje posilování výuky matematiky a přírodovědných předmětů formou vnější diferenciace, sledovanou oblastí jsou i mimovyučovací a mimoškolní sportovní aktivity. Dlouhodobým cílům je podřizována organizace výuky, méně úspěšná je škola při zajišťování materiálně-technického zázemí. Přesto, že analýza provedená ředitelem po nástupu do funkce v roce 1999 neprokázala optimální podmínky pro pokračování hlavního koncepčního záměru (scházející možnost výběru žáků, špatné materiální podmínky a finanční možnosti), škola pokračuje v realizaci. Reaguje tak na požadavky rodičů, kteří, jak prokázaly i odpovědi v dotazníku, profilaci podporují a pozitivně hodnotí. Hlavní úkoly pro jednotlivé oblasti ve školním roce 2000/2001 zpracoval ředitel v celoročném plánu. Podrobně se zabývá výchovně-vzdělávacím procesem a z konkrétních úkolů je zřejmá snaha zajistit podmínky pro optimální rozvoj každého žáka. Z didaktického hlediska je tímto preferována zásada výchovného vyučování, aktivity, individuálního přístupu, názornosti a spojení teorie s praxí. Plán rovněž konkretizuje úkoly pro práci třídních učitelů a metodických orgánů, ve směru odborné a metodické přípravy učitelů, spolupráce s rodiči a zajištění materiálně-technických podmínek. Většina úkolů není termínovaných a není určen kompetentní pracovník, zodpovědný za jejich splnění. Přílohou je plán kontrolní a hospitační činnosti, zástupci poradních orgánů (vedoucí předmětových komisí, metodického sdružení, výchovný poradce a vedoucí vychovatelka) mají vlastní plány, které již byly zmíněny. O aktuálních činnostech informují týdenní plány, které je takto i organizačně zajišťují. Plány jsou operativní, avšak celoroční úkoly zde přenášeny nejsou. Plánování nevytváří návazný systém, vedení školy postupnou realizaci nesleduje a celoroční plán práce je tak pouze formální záležitostí.

Koncepční a plánovací činnost výchovně-vzdělávacího procesu vychází z učebního dokumentu Základní škola. K dělení hodin dochází (kromě již jmenovaných předmětů) při výuce pracovních činností, cizích jazycích a volitelných předmětů. Volitelné předměty jsou určené pro žáky 7. – 9. ročníku (alespoň dva pro každý ročník), kteří nenavštěvují matematické třídy. Při

tvorbě nabídky je prioritou využít personální a materiálně-technické podmínky školy ve směru zájmu žáků (informatika) a posílit výuku některých předmětů (ekologie, cvičení z českého jazyka a matematiky). Ovlivnit výběr mohou i rodiče, kterým škola včas poskytuje potřebné informace. V rámci nepovinných předmětů probíhá výuka náboženství a zdravotní tělesné výchovy. Žáci mohou dále rozvíjet své zájmy v kroužcích (výtvarném, cizích jazycích, dramatickém, sportovních her, kopané a gymnastickém). Širší nabídku škola neprovádí, neboť v bezprostřední blízkosti je dům dětí a mládeže.

Organizování

Z předloženého organizačního schématu školy je zřejmé funkční zařazení a pracovní náplň jednotlivých pedagogických pracovníků i ostatních zaměstnanců. Vedení školy (ředitel, zástupce a výchovný poradce) je v rámci pracovních porad, zpravidla jednou měsíčně, rozšiřováno o zástupce učitelů 1. a 2. stupně. Ředitel přímo řídí pedagogické pracovníky, ekonomický úsek, školní jídelnu, oblast pracovně-právních vztahů, výchovně-vzdělávací proces a činnost metodických orgánů přírodovědných předmětů. Prostřednictvím svého zástupce sleduje práci školní družiny, výchovně-vzdělávací proces ve společensko-vědních předmětech a správní zaměstnance. Kompetence vedoucích pracovníků a zástupců poradních orgánů jsou vymezeny a zpracovány písemně. Zejména metodické orgány mají dostatečný prostor pro vlastní iniciativu, avšak dle názoru ředitele, nevyvíjejí očekávanou aktivitu.

Vyučování probíhá v běžně vzniklých třídních kolektivech, v 5. ročníku doplněných žáky z okolních obcí. Vnější diferenciací vznikají v 6. ročníku třídy s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů. Rozvrh hodin respektuje § 9 vyhlášky č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů. Začátek vyučování je stanoven na 7:50 hodin z důvodů dojíždění žáků. Dokumentace (rozvrh hodin, přestávek a dozorů pedagogů, Řád školy) je řádně vedena a zveřejněna. Řád školy vhodně definuje povinnosti a současně i práva žáků. Kontrolou byly zjištěny nedostatky: ve vyplňování třídních výkazů, katalogových listů, vysvědčení a v zápisech z pedagogických rad. Text úředního razítka neodpovídá § 2 odst. 3 vyhlášky č. 291/1991 Sb., o základní škole ve znění pozdějších předpisů a na podlouhlém razítku není uveden název okresu. Do doby ukončení inspekce byla zajištěna nová razítka a některé nedostatky v dokumentaci byly odstraněny.

Ve škole jsou zřízeny čtyři předmětové komise a dvě metodická sdružení na 1. stupni. Jejich působnost má organizační charakter, systematická metodická práce v rámci dlouhodobé i přímé přípravy učitelů na vyučování je málo zřetelná. Předávání informací uvnitř školy je zajištěno zavedeným systémem neformální komunikace učitelů a vedení školy, týdenními plány, využívány jsou v tomto směru i pedagogické rady a provozní porady. Přístup pracovníků ke všem písemným podkladům a dokumentům je zprostředkován ve sborovně, ochrana osobních dat zaměstnanců i žáků je zabezpečena. Učitelé mají k dispozici kopírovací přístroj, počítače a Internet.

Žáci získávají potřebné informace především od třídních učitelů a výchovného poradce, k témuž účelu slouží i aktualizované nástěnky u ředitelny. Rodiče žáků mají k dispozici standardní prostředky – informační schůzky konané dvakrát ročně, žákovské knížky a konzultační hodiny výchovného poradce. Při škole nepracuje žádná organizace rodičů. Na základě rodičovského dotazníku nutno konstatovat, že jen malá část rodičů je seznámena a vnímá ztížené materiálně-technické podmínky výuky. Se svými aktivitami a výsledky činnosti škola seznamuje pravidelnými příspěvky veřejnost prostřednictvím Oderského zpravodaje. O práci školy, vstřícnosti vedení i učitelů, informovanosti a aktivitách směrem k žákům, se rodiče žáků 5. a 8. ročníků, kteří byli prostřednictvím dotazníku osloveni, vyjádřili velmi pozitivně.

Rozhodnutí ředitele jsou doložitelná pouze v případech odkladu školní docházky, pro ostatní nejsou písemné podklady. Pracovníkům vytváří prostor pro podněty a připomínky, zejména při přípravě ročního plánu. S ohledem na svůj význam je nedostatečně využívaná zpětná vazba, která zajišťuje vzájemnou informovanost ve směru ředitel-učitel a ověřuje účinnost rozhodovacích aktů.

Výroční zpráva za školní rok 1999/00 podává veřejnosti dostatečné množství informací. Poskytuje objektivní pohled na práci školy, avšak neuvádí špatné materiálně-technické podmínky, ve kterých pracuje. Rovněž část obsahující sebehodnocení zatím schází.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel uplatňuje demokratický způsob řízení, neformální systém vnitřní komunikace a osobní kontakt, který urychluje řešení případných problémů. Využívá soudržnost kolektivu a zájem většiny členů o vytváření dobrého jména školy. Zaměřuje se spíše na zajišťování provozu a jednotlivých akcí než na přímé vedení lidí, působí jako konzultant, podřízeným ponechává značnou nezávislost a předpokládá dobrou práci. Ve způsobu vedení převažuje sociální orientace a tolerance nad orientací na úkoly. Řízení je operativní, dosud však nenavazuje na plánování a jeho účinnost snižuje ne vždy důsledná kontrola jednotlivých činností.

Obecně se projevující nedostatek učitelů 1. stupně, nutno, vzhledem k nekvalifikované výuce, konstatovat i na zdejší škole. Z deseti vyučujících na 1. stupni šest splňuje požadavky odborné a pedagogické způsobilosti. Jedna učitelka má vysokoškolské vzdělání se zaměřením na speciální pedagogiku v předškolních zařízeních. V současné době zde učí dvě důchodkyně, jedna na plný úvazek. Na 2. stupni jsou plně aprobovaně vyučovány pouze matematika, fyzika a přírodopis. V zájmu pozitivního vývoje školy si stanovil ředitel jako hlavní úkol udržet stabilizovaný kolektiv, zkvalitnit výuku cizích jazyků a informatiky. Plánováno je další vzdělávání učitelů ve směru nových organizačních metod a forem práce a náprav specifických poruch učení. To, že si tři učitelé doplňují svou kvalifikaci (dálkově studují učitelství pro 1. stupeň) a další učitelé se průběžně vzdělávají v odborných kurzech, svědčí o postupné realizaci stanoveného cíle. Vedení nekvalifikovaných učitelů je plánováno a realizováno prostřednictvím běžné přípravy na vyučování. Není systematické, schází především možnost vzájemných hospitací, kterou by oslovení nekvalifikovaní učitelé i učitelé s krátkodobou praxí přivítali. Kontrola výsledků této činnosti vedením školy prováděna není.

Učitelé jsou iniciativní ve směru sportovního vyžití žáků, ekologické výchovy (účast v republikovém projektu Tereza), přípravy a organizování sportovních a znalostních soutěží na úrovni školy až okresu, prezentace školy v mezinárodních projektech (nově Sokrates) i jako vedoucí zájmových kroužků. Podrobný výčet uvádí výroční zpráva. Kriteria pro stanovení výše nadtarifních složek platu jsou konkrétní a zaměstnanci jsou s nimi seznámeni. Ředitel je nemá doloženy zjištěnými skutečnostmi a nelze posoudit, zda je dodržuje. Pozitivně na pracovníky působí morální stimulační, využívaná zpravidla bezprostředně po úspěšně proběhnuté akci. Dílčí sebehodnocení škola provádí na základě dosahovaných výsledků v soutěžích a úspěšnosti ohlasu realizované aktivity v řadách rodičovské veřejnosti, částečně na pedagogických radách. Na závěrečné pedagogické radě provádí ředitel hodnocení uplynulého školního roku.

Kontrolní mechanismy

Kontrola úkolů souvisejících s provozem školy je v kompetenci příslušných vedoucích pracovníků a poradních orgánů, termínovaná není. V návaznosti na výsledky kontrol jsou v rámci vedení přijímána opatření, jejich účinnost není vždy ověřována zpětnou vazbou. Hospitace a úkoly přímo související s výchovně-vzdělávacím procesem plánuje vedení na školní rok. Kontrola je prováděná nepravidelně a je málo důsledná, není vytvořen

koordinovaný systém. Nejméně sledovaná je práce metodických orgánů, schází rovněž účinná kontrola úkolů, kterými jsou pověřováni jednotliví učitelé a dokumentace vedené třídními učiteli. Zaměření hospitací je v rámci jednotlivých měsíců plánováno cíleně např. jsou posuzovány pedagogické dovednosti, podíl žáků na sebevzdělávání, diferenciací výuky, práce s cílem hodiny, prověřování znalostí žáků atd. Do doby inspekce provedl ředitel 24 a zástupce 12 hospitací, z nichž předložili písemné zápisy. Způsob vedení zápisu umožňuje posoudit stavbu hodiny i její efektivitu s ohledem na zvolené formy práce. Zpravidla schází zhodnocení kvality hodiny a případná doporučení. Vlastní hodnoticí nástroje k posouzení kvality výstupů učení jsou zpracovány v hlavních předmětech (český jazyk, matematika) pro všechny ročníky 2. stupně. Výsledky slouží vyučujícím, analýza je předávána i vedení školy, které tak postupně získává přehled o práci jednotlivých učitelů. Odpovídající opatření zatím nebyla přijata.

Hodnocení kvality řízení

Při plánování práce školy jsou základní cíle vymezeny, kompetence v rámci organizace vymezeny. V reálu pak ředitel spíše operativně řeší vzniklé situace, podceněn je význam plánovacího systému. Rezervy vykazuje kontrolní činnost, schází práce s informacemi zpětné vazby, která ověřuje účinnost přijatých opatření. K pozitivní atmosféře a vyrovnaným sociálním vztahům v pedagogickém kolektivu přispívá klidné a otevřené jednání členů vedení školy.

Plánování, organizace, vedení, motivování a kontrolní mechanismy jsou hodnoceny jako průměrné.

Kvalita řízení je celkově hodnocena jako průměrná.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Kontrolou rozvrhu hodin a zápisů učiva v třídních knihách bylo zjištěno, že ne vždy je rozvrh hodin přesně dodržován. Jedná se páté, případně šesté vyučovací hodiny kdy vyučující nebyl přítomen a organizačně nebylo zajištěno jeho zastupování. V uvedených případech nebyl dodržen učební plán, který stanoví týdenní časovou dotaci pro jednotlivé předměty. Tímto lze v některých předmětech (např. výtvarná výchova, rodinná výchova) zpochybnit i naplnění osnov v uvedených třídách. Od měsíce září do doby inspekce je to 154 hodin ve třídách 2. stupně ZŠ (např. mimo jiné se v VI. C s nevyučovalo šestnáct hodin, VI. A a VII. A devět hodin výtvarné výchovy, v IX. C sedm hodin rodinné výchovy a šest hodin českého jazyka, v VI. C šest hodin přírodopisu). Tím je porušen §9 odst.1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §7 odst. 1 výše citované vyhlášky „o základní škole,, a současně Řád školy v bodě A/ Práva.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Zařazení do sítě škol čj. 1-946/25/95-17 ze dne 21. 3. 1996 a Protokol o provedení změny ze dne 10. 3. 1999,
- Plán práce pro školní rok 2000/2001 a jeho přílohy (plán kontrolní a hospitační činnosti, plán práce výchovného poradce, dílčí plány práce metodických orgánů),
- třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy a vysvědčení žáků 1. – 9. ročníku navštěvujících školu ve školním roce 2000/2001,

- učební plán školy a tematické plány sledovaných předmětů zpracované pro školní rok 2000/2001,
- dokumentace upravující organizaci výchovně-vzdělávací činnosti (rozvrhy hodin, Řád školy, Organizační řád, řád odborné pracovny fyziky a chemie,
- záznamy z pedagogických rad,
- rozhodnutí o odkladech povinné školní docházky (včetně podkladů),
- protokoly o opravných zkouškách,
- výroční zpráva školy za školní rok 1999/2000,
- personální dokumentace pedagogických pracovníků vyučujících sledované předměty,
- podkladová inspekční dokumentace pro základní školy,
- rodičovský dotazník.

ZÁVĚR

Negativa

- opakující se nezajištění výuky dle rozvrhu hodin v případě nepřítomnosti vyučujícího v 5. a 6. hodině

Doporučení

- bezprostředně zajistit dostatečný počet vyhovujících učebnic fyziky a přírodopisu například výpůjčkami z jiných škol. Vzhledem k tomu, že nevyhovující stav je i ve třídách s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů, měla být situace s nedostatkem učebnic řešena dříve.
- vytvořit koordinovaný kontrolní systém,
- zvýšit podíl poradních orgánů na řízení školy; využívat přidělené kompetence, v rámci činnosti metodických orgánů zajistit zvýraznění pedagogické a didaktické stránky výuky,
- zaměřit další vzdělávání učitelů na zvládnutí klíčových kompetencí učitele a nové trendy ve vyučování, zařadit problematiku současného přístupu k vyučování a uplatňování nových forem a metod práce,
- zvýšenou pozornost věnovat informacím získaným zpětnou vazbou, zkvalitnit přenos informací v linii vedení školy-poradní orgány-učitelé, systematicky pracovat s nekvalifikovanými a méně zkušenými učiteli,
- klasické vyučovací metody doplňovat aktivizujícími formami učení; uplatňováním diferenciac ve výuce poskytovat všem žákům možnost reálně dosažitelných výsledků,
- vzhledem k výše popsaným faktům zvážit možnost jiné formy diferenciac při zachování současné profilace např. vnitřní diferenciac při výuce, dělení hodin matematiky, širší nabídka volitelných předmětů,
- ve spolupráci se zřizovatelem řešit možnost zlepšení materiálně technických podmínek výuky, zejména obnovu didaktické techniky a zásadnější doplnění sbírek metodickými pomůckami, které si současné pojetí výuky vyžaduje.

Základní škola v Odrách na ul. Komenského naplňuje základní požadavky realizovaného vzdělávacího programu v oblasti plánování, hodinové dotace výuky a souladu obsahu učiva s osnovami. Bylo zjištěno porušení obecně platných právních norem.

Vytvářením podmínek pro odborný růst a doplňování odborné a pedagogické způsobilosti se zvyšuje předpoklad zkvalitňování výuky. Naopak zhoršující se úroveň materiálně-technického zázemí omezuje výběr forem práce a zvyšuje náročnost přípravy učitele na vyučování.

Pojetí výuky jednotlivými učiteli se projevuje standardními postupy, které preferují. Převažuje frontální výuka, ve třídách vytvořených vnější diferenciací převážně není patrný rozdíl v obsahové náročnosti učiva, případně ve vzdělávacích postupech. Rezervy jsou ve využívání různých forem pozitivní motivace a v zařazování aktivizujících činností.

Dosud aplikovaný styl zúčastněného řízení se projevuje zejména volným průběhem událostí a minimem organizačních zásahů. Je operativní, avšak ne ve všech směrech dostatečně účinný. Schází přehledný kontrolní systém, který využívá informace zpětné vazby. V klimatu školy se pozitivně projevuje otevřenost vzájemných vztahů mezi členy vedení a ostatními pedagogy. Profesionální aktivity učitelů směřující k žákům přispívají k upevnování dobrého jména školy.

Celkově je škola hodnocena jako průměrná.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři a další zaměstnanci ČŠI:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Věra Dufková	V. Dufková
Členové týmu	Mgr. Šárka Hanušová	Šárka Hanušová
	Mgr. Pavel Tisovský	Pavel Tisovský

V Novém Jičíně dne 18. května 2001

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 18. květen 2001

Razítko

Ředitel školy

Podpis

Mgr. Josef Hladný

Josef Hladný

Předmětem orientační inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci v Novém Jičíně, Štefánikova 9 do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): OÚ Nový Jičín, Divadelní 3	2001-06-11	144 130/01-11128
Zřizovatel: MěÚ Odry, Komenského nám.	2001-06-11	144 131/01-11128
Rada školy: není zřízena	-	-

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nepodány